

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

Related Factors of Low Birth Weight Infant

ประคอง ตั้งสกุล

Prakong Tangsakul

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Master of Science Program Thesis in Public Health

Phetchaburi Rajabhat University

2554

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์   ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
ผู้วิจัย   นางสาวประคอง ตั้งสกุล
สาขาวิชา   สาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.เวทิน นพนิศย์)

(ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย)

.....กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.เวทิน นพนิศย์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.บัวตั้น เขียวอารมณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)

บัณฑิตศึกษา

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
ผู้วิจัย นางสาวประคอง ตั้งสกุล สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยทางด้านมารดาที่เป็นสาเหตุของการคลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม และ 2) วิเคราะห์ปัจจัยทางด้านมารดาที่มีความสัมพันธ์กับการคลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงครรภ์เดียวที่คลอดในโรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียนที่มีคุณสมบัติเป็นบันทึกการคลอด จำนวน 490 ราย วิเคราะห์ข้อมูลและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยการทดสอบไคสแควร์กำหนดค่าความเชื่อมั่น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95

ผลการวิจัยพบว่า

1. มารดามาฝากครรภ์ไม่ครบ 4 ครั้งตามเกณฑ์คุณภาพการฝากครรภ์ ร้อยละ 45.1 มารดามาคลอดเมื่ออายุครรภ์น้อยกว่า 37 สัปดาห์ ร้อยละ 27.8 มารดามีประวัติการแท้งบุตร ร้อยละ 15.3 มารดามีประวัติการคลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย ร้อยละ 3.9 มารดามีประวัติการคลอดทารกก่อนกำหนด ร้อยละ 2.0 มารดามีโรคประจำตัว ร้อยละ 7.1 มารดาเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 6.1 และมารดามีภาวะโลหิตจาง ร้อยละ 18.4 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านมารดาเป็นสาเหตุของการคลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่การที่มารดามาฝากครรภ์ไม่ครบ 4 ครั้งตามเกณฑ์คุณภาพการฝากครรภ์ มารดามาคลอดเมื่ออายุครรภ์น้อยกว่า 37 สัปดาห์ มารดามีประวัติแท้งบุตร มารดามีประวัติคลอดทารกน้ำหนักน้อย มารดามีประวัติคลอดก่อนกำหนด มารดามีโรคประจำตัว มารดาเป็นโรคความดันโลหิตสูง โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ทุกปัจจัยและมารดามีภาวะโลหิตจาง มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าปัจจัยของมารดาเป็นสาเหตุและมีความเกี่ยวข้องกับการคลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยทางด้านมารดาเป็นสาเหตุและมีความสัมพันธ์กับน้ำหนักของทารกแรกเกิดน้อยกว่า 2,500 กรัม ข้อเสนอแนะคือการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ การพัฒนาแนวทางการดูแลและป้องกันการเพิ่มขึ้นของอุบัติการณ์น้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้นนั้น ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดูแลตนเองของมารดาที่คลอดทารกแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

Thesis Title: Related Factors of Low Birth Weight Infant **Researcher:** Miss. Prakong Thongsakul
Major: Public Health Science **Year:** 2011

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the factors that caused the birth mother, birth weight of infant less than 2,500 grams, and 2) analyze the factors related to the birth mother to newborn weight less than 2,500 grams. The target pregnant women were randomly selected and delivered the infant at Chumphon Keth Udomsakdi Hospital, Chumphon Province. A sample size of 490 cases were selected by recorded delivery. Data and Statistical analyses by Chi-Square test were used to determine the level of significance and the reliability was not less than 95 percent.

The research results were as follows :

1. It was found that 45.1 percent of all target pregnant women were subjected to inefficiency ante natal care, 27.8 percent had the experience of preterm labour, 15.3 percentage had previous history of pregnancy loss or abortion, 3.9 percentage had previous history of low birth weight infant, 2.0 percentage had previous history of preterm labour, 7.1 and 18.4 percentage had maternal disease, hypertension and maternal anemia, respectively. It is concluded that maternal factors cause of birth weight less than 2,500 grams.

2. It can be concluded that independent variables which significantly correlated to birth weight infant were inefficiency ante natal care, preterm labour, previous history of pregnancy loss or abortion, previous history of low birth weight infant, previous history of preterm labour, maternal disease, hypertension the p-value was 0.001 for all factors and maternal anemia has a p-value of 0.05. It's concluded that the maternal factors affecting birth weight less than 2,500 grams statistically significant (p value <0.05).

This study can be concluded that maternal factors the caused and affected low birth weight infant. Recommendations from the research is to develop a conceptual model health promotion for clinical practice guidelines to prevent low birth weight infant. Further study should emphasize on knowledge, attitude and self-care behavior of mother's low birth weight infant

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร.เวทิน นพินิตย์
ประธานบริหารของ The Professional Associates of Thailand ที่ให้คำปรึกษาอ่านและวิพากษ์นิพนธ์
ต้นฉบับ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยณรงค์ อภิณหพัฒน์ คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับสถิติการวิจัย

ขอขอบคุณ ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.บัวตั้น
ธีรอรารมณั์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้ถูกต้อง
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ พร้อมทั้งคณะเจ้าหน้าที่
แผนกสถิติ-นรีเวชกรรม และเจ้าหน้าที่งานเวชระเบียน ที่อนุญาตและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณสุภาพ สว่างษ์ ซึ่งเป็นผู้ให้กำลังใจ เป็นแรงผลักดันและ
ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องที่มีปัญหาและอุปสรรค จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ประสงค์ ตั้งสกุล

มิถุนายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ของการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
ข้อมูลพื้นฐาน โรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
การเลือกตัวอย่างแบบมีระบบ.....	35
แบบแผนการวิจัย.....	35
เครื่องมือในการวิจัย.....	37
การสร้างเครื่องมือ.....	38
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	40

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4 ผลการวิจัย.....	42
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะด้านประชากรของมารดา.....	43
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของมารดาด้านการตั้งครรภ์และการคลอด.....	45
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของมารดาด้านข้อมูลการเจ็บป่วย.....	47
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านมารดาด้านลักษณะประชากรกับน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิด.....	48
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านมารดาด้านการตั้งครรภ์และการคลอดกับน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิด.....	53
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านมารดาด้านข้อมูลการเจ็บป่วยกับน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิด.....	60
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
การอภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	75
ประวัติผู้วิจัย.....	78

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะด้านประชากรของมารดา..... 43
4.2	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามข้อมูลด้านการตั้งครรภ์และการคลอดของมารดา..... 45
4.3	จำนวนและร้อยละ จำแนกตามข้อมูลด้านการเจ็บป่วยของมารดา..... 47
4.4	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของมารดากับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 48
4.5	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสของมารดากับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 49
4.6	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดากับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 50
4.7	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของมารดากับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 51
4.8	ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของมารดากับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 52
4.9	ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับที่ของการตั้งครรภ์กับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานจำแนกตามปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล..... 53
4.10	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุครรภ์เมื่อมารดามาฝากครรภ์ครั้งแรกกับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 54
4.11	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโลหิตจาง (ระดับความเข้มข้นของโลหิต น้อยกว่า 33 %) ของมารดากับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 55
4.12	ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนสูงของมารดากับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 55
4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละค่ามาตรฐานดัชนีมวลกาย (BMI 21 = 100) เมื่อมารดามาคลอดกับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 56
4.14	ความสัมพันธ์ระหว่างการฝากครรภ์ครบ 4 ครั้งตามเกณฑ์คุณภาพการฝากครรภ์กับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 57
4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุครรภ์เมื่อมารดามาคลอดกับภาวะน้ำหนักร่างกายของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน..... 57

4.16	ความสัมพันธ์ระหว่างประวัติการแท้งบุตรของมารดากับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	58
4.17	ความสัมพันธ์ระหว่างประวัติการคลอดทารกน้ำหนักน้อยกว่าภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	59
4.18	ความสัมพันธ์ระหว่างประวัติการคลอดก่อนกำหนดกับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	59
4.19	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีโรคประจำตัวของมารดากับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	60
4.20	ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นโรคความดันโลหิตสูงของมารดากับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	61
4.21	ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นโรคชัณทรีย์ของมารดากับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	61
4.22	ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นโรคเบาหวานของมารดากับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	62
4.23	ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นโรคหัวใจของมารดากับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	62
4.24	ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของมารดากับภาวะน้ำหนักตัวของทารกแรกเกิดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน.....	63

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2.1 โครงสร้างและสายการบังคับบัญชาของโรงพยาบาลชุมพรเขตรอุดมศักดิ์.....	26